

Vážení občané, vážení hosté.

Instalací této pamětní desky se jmény tří šumických rodáků, bojovníků ze západní fronty 2. světové války, napravuje naše obec stav, který dosud trval.

Dnes, v Den válečných veteránů vzpomínáme na všechny, kteří bojovali ve světových válkách, v úvodu připomenu život Josefa Tlacha, jehož jméno je zde, na této první pamětní desce.

JOSEF TLACH

Josef Tlach se narodil 20.2.1896 v Šumicích, v hospodě, která stávala právě zde. Od roku 1915 sloužil v rakouské armádě jako aspirant, v Itálii padl do zajetí, byl legionářem a po válce se nadporučík Tlach stal důstojníkem nové, Československé armády. Po roce 1939 zůstal na Slovensku a stal se příslušníkem Slovenské armády. V roce 1944 se v hodnosti podplukovníka účastnil bojů Slovenského národního povstání. Po porážce SNP zůstal v horách mezi partyzány. V armádě zůstal i po válce, vyřazen z armády byl v roce 1948 jako plukovník. V roce 1950 mu byly odebrány všechny vojenské hodnosti. Zemřel v roce 1964 ve Vsetíně. V roce 1994 byl vládou SR povýšen in memoriam do hodnosti generálmajor.

Nyní Vás seznámím s osudy a životy mužů uvedených na pamětní desce, kterou jsme dnes odhalili.

VOJTĚCH BARTOŠ

Vojtěch Bartoš se narodil 8.8.1914 v Šumicích, č.p. 91. Byl nejmladším z 11 dětí. Po vzniku protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 emigroval, vstoupil do Francouzské cizinecké legie a z Afriky odjíždí přes Francii do Anglie, kde se formuje Československá zahraniční armáda. Zde prodělá výcvik u protiletectvé baterie.

Všichni muži československé zahraniční armády v Anglii čekali na svůj den D. Ten nastal pro naše pozemní vojska 30. srpna 1944, kdy se příslušníci Československé samostatné obrněné brigády přeplavili do Francie. V říjnu vystřídali čs. vojáci britskou brigádu a pokračovali v dlouhém obléhání opevněného francouzského přístavu Dunkerque.

Poručík Vojtěch Bartoš se stal příslušníkem československého symbolického oddílu o síle 140 mužů, který se připojil k americké 3. armádě generála Pattona.

23. dubna 1945 oddíl vyrazil od Dunkerque a 1. května překročil u Chebu předválečné státní hranice. V západních Čechách zůstal oddíl spolu s armádou USA stát podle dohody mocností na demarkační čáře.

Když se poručík Vojtěch Bartoš po válce vrátil v americkém džípu do Šumic, byla to velká sláva. V hospodě U Tlachů se slavilo a celá dědina měla z návratu svého rodáka velkou radost.

Byl povýšen do hodnosti štábního kapitána a stal se velitelem jihlavské posádky, kde se také usadil a oženil. V roce 1948 byl z armády vyhozen.

Jeho manželka se synem Ivem v roce 1948 emigrovali, Vojtěch Bartoš to již nestihl. Byl zatčen a odsouzen na čtyři roky, skončil v uranových dolech v Jáchymově. Po propuštění z vězení pracoval jako stavební dělník a měl zakázáno navštěvovat rodné Šumice.

Bývalý štábní kapitán, oceněný válečnými řády, zemřel 10. června 1982 při návštěvě synovce v Újezdci u Luhačovic, kde je také pochován.

MIKULÁŠ SLÍVA

Dalším veteránem Československé samostatné obrněné brigády je Mikuláš Slíva. Narodil se 6.12.1902 v Šumicích č.p. 43. Měl šest bratrů, nejstarším z nich byl Leopold Slíva, ruský legionář, prvorepublikový poslanec, starosta obce, zatčený v roce 1941 gestapem a vězněný do konce války.

2.světová válka zastihla Mikuláše Slívu v Argentině, kde žil a pracoval u Forda. V září 1942 odjel lodí do Anglie a přihlásil se do Československé zahraniční armády. Po výcviku se stal příslušníkem dělostřeleckého pluku.

Také svobodník Mikuláš Slíva se po spojenecké invazi přeplavil s dělostřeleckým plukem do Francie, kde se zúčastnil obléhání francouzského přístavu Dunkerque, kde naše zahraniční armáda spolu se spojenci obléhala 12 000 Němců až do konce války.

Po kapitulaci Německa se Mikuláš Slíva vrátil s dělostřeleckým plukem do vlasti, v květnu 1945 absolvoval v Praze slavnostní vojenskou přehlídku. Po demobilizaci se stal na čas příslušníkem 1. tankového sboru v Plzni, později národním správcem likérky v Teplicích. Zde založil rodinu. Po roce 1948 se stal Mikuláš Slíva, bojovník ze západní fronty a bratr agrárního poslance Leopolda Slívy, který po únoru 1948 emigroval do USA, nežádoucí osobou. Různé formy perzekuce se s ním táhly celý život. V roce 1950 se vrátil do Šumic, kde žil se svou rodinou až do své smrti v roce 1981. Pochován je na místním hřbitově.

JAN KUBÁŇ

Jan Kubáň se narodil 24.6.1899 v Šumicích čp. 160. Pocházel z devíti dětí. Vyučil se ševcem u firmy Baťa. V osmnácti letech narukoval do rakouské armády, z které vzápětí dezertoval. Po válce založil rodinu a pracoval u firmy Baťa v Napajedlích, za protektorátu se zapojil do odboje, po vyzrazení musel z protektorátu utéct, azyl našel u firmy Baťa v Jugoslávii. Po obsazení Jugoslávie utíkal dál, do Afriky, zde vstoupil do Francouzské cizinecké legie. Po obsazení Francie spolu s dalšími Čechy odjel lodí z Marseille do Anglie. Zde prodělal vojenský výcvik a byl přidělen do Královského válečného letectva, 311.peruť/Sqdn, výchovný důstojník, pozemní personál. Dosáhl vojenské hodnosti F/srg. Při bombardování letiště utrpěl zranění a začal ztrácet sluch.

Vyřazený z RAF byl v březnu 1946. Na jeho slavný návrat do rodné obce si pamatuje řada pamětníků. Vyhrávala dechovka, byla poražena kráva a celá obec slavila jeho návrat.

Po válce Jan Kubáň nastoupil do vedoucí pozice v podniku Fatra Napajedla. Podobně jako u jiných veteránů ze západní fronty, skončila tato lepší etapa jeho života v roce 1948, nástupem komunistické strany k moci. Ze zaměstnání byl vyhozen s doporučením, „nikde nezaměstnat“. Žil v Šumicích, živil se jako švec a příležitostný dělník na stavbách. Zemřel v roce 1956, pochován je na hřbitově v Šumicích.

Tito muži, jejichž jména jsou vyryta na této pamětní desce, spojuje hodně společného. Projevili velkou osobní statečnost, rozhodli se bojovat proti německým okupantům se zbraní v ruce. Je jedno, zda v té době žili na Moravě, nebo v Argentině. Rozhodli se bojovat z ryzího vlastenectví a odjeli tam, kde jim to bylo umožněno.

Po skončení války a návratu do vlasti je všechny čekalo vřelé přivítání a uznání. Národ byl šťastný, válka skončila, skončil nenáviděný protektorát a všichni se těšili na nový, šťastnější život. Šťastné období skončilo válečným veteránům ze západní fronty v roce 1948, po nástupu komunistické strany k moci. Čekaly je perzekuce a na některé také kriminál v komunistických pracovních lágrech.

Přáním režimu bylo, aby jejich osudy a zásluhy byly úplně zapomenuty. Místním příkladem je naše kniha, Slovácká obec Šumice, vydaná v roce 1979. Jména, ani sebemenší zmínku o těchto válečných hrdinech, v ní nenajdete.

Naší povinností je, aby tato jména a jejich životní osudy nebyly nikdy zapomenuty. Abychom si stále uvědomovali, za co všichni naši zahraniční vojáci, za 2. světové války, na všech frontách Evropy bojovali. Bojovali za svobodu našeho národa, bojovali proti fašistické totalitě. Určitě nebojovali za to, aby je tři roky po válce jiná totalita perzekuovala a pozavírala do kriminálů.

Pamětní desku našim válečným veteránům odhalujeme v rodné obci, 74 let po válce. Doufám, že i v tomto případě platí, „nikdy není pozdě“.

Čest jejich věčné památce!